

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการสอนการพยาบาลจิตวิญญาณของอาจารย์ ความผูกพันทางจิตวิญญาณของนักศึกษา กับพฤติกรรมกรรมการพยาบาลจิตวิญญาณ ตามการรายงานของนักศึกษา

ประชากร

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักศึกษาพยาบาลที่นับถือศาสนาพุทธ และกำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 ของหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 25 วิทยาลัย มีประชากรทั้งหมด 1,634 คน (ข้อมูลจากการสำรวจของสถาบันพระบรมราชชนก ปีการศึกษา 2539)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ดังต่อไปนี้

1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล โดยเปิดตารางประเมินขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane Taro (1967, อ้างถึงใน ประคอง กรรณสูตร, 2538) จากจำนวนนักศึกษาพยาบาลประชากร 1,634 คน คิดตามตารางสำเร็จรูปในขนาดประชากร 1,500 คน ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า $\pm 5\%$ และระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล เท่ากับ 316 คน แต่เพื่อให้ได้ข้อมูลของการวิจัยไม่น้อยกว่าจำนวนที่กำหนดจากตารางสำเร็จ จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างการวิจัยทั้งสิ้น 400 คน

2. จัดวิทยาลัยพยาบาลทั้งหมดตามเขตที่ตั้งเป็น 4 ภาค ดังนี้

- 2.1 ภาคเหนือ มีจำนวน 5 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพิจิตร พิจิตรพิบูลย์โลก วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครสวรรค์ นครสวรรค์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราช และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครยะลา

- 2.2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวน 5 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา ประดิษฐ์อุบลราชธานี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครสุรินทร์ วิทยาลัยพยาบาล

ศรีมหาสารคาม วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครธวัชบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

2.3 ภาคใต้ มีจำนวน 5 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราช วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราช วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราช วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราช วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราช

2.4 ภาคกลางรวมกับภาคตะวันออก มีจำนวน 10 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครปฐม วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชบุรี

สุ่มวิทยาลัยพยาบาลแต่ละกลุ่มโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้อัตราส่วน 1:2 ได้วิทยาลัยพยาบาลทั้งหมด 14 แห่ง

3.หาขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภาค โดยใช้อัตราส่วนตามสูตร (อ้างถึงใน ประคอง กรวรรณสุต, 2538) ดังนี้

$$n_n = \frac{n \times N_n}{N}$$

เมื่อ n_n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภาค

n = จำนวนประชากรในแต่ละภาค

N_n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย (316 คน)

N = จำนวนประชากรทั้งหมด ที่ใช้ในการวิจัย (1,634 คน)

ผลการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละภาค ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภาค

ภาค	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
เหนือ	347	68
ตะวันออกเฉียงเหนือ	338	65
ใต้	300	58
กลางรวมกับตะวันออกเฉียง	649	125
รวม	1,634	316

4. จากนั้นนำขนาดของกลุ่มตัวอย่างมาเทียบสัดส่วนกับประชากรในแต่ละวิทยาลัยพยาบาลที่สุ่มได้ในแต่ละภาค เพื่อให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจริงในแต่ละวิทยาลัย ดังแสดงในตารางที่ 2 โดยใช้สูตร (อ้างถึงใน ประคอง กรรณสูตร, 2538) ดังนี้

$$n_n = \frac{n \times N_n}{N}$$

เมื่อ n_n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละวิทยาลัย

n = จำนวนประชากรในแต่ละวิทยาลัย

N_n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งภาคที่ใช้ในการวิจัย

N = จำนวนประชากรของทุกวิทยาลัยที่ได้รับการสุ่มในภาคนั้น

ผลการคำนวณได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละวิทยาลัยพยาบาลดังแสดงในตารางที่ 2

เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างแล้ว ทำการสุ่มนักศึกษาในแต่ละวิทยาลัยจากบัญชีรายชื่อที่เป็นเลขคี่ ให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ได้นักศึกษาพยาบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาปลาย เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละวิทยาลัย โดยแบ่งตามภาคต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มตัวอย่างที่มีที่ 4 จำแนกตามวิทยาลัยพยาบาลในแต่ละภาค

ข้อมูล	จำนวน (n = 386)	ร้อยละ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		
1. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิประสงค์	32	8.30
2. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา	20	5.18
3. วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม	30	7.77
รวม	82	21.25
ภาคเหนือ		
1. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครดัตต์	23	5.96
2. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง	30	7.77
3. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์ประชารักษ์	26	6.74
รวม	79	20.47
ภาคใต้		
1. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครสงขลา	25	6.48
2. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครสุราษฎร์ธานี	24	6.22
3. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราช	22	5.70
รวม	71	18.40
ภาคกลางรวมกับภาคตะวันออก		
1. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครบุรี	35	9.06
2. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครบุรี	31	8.03
3. วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี	33	8.55
4. วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า เพชรบุรี	22	5.70
5. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา	33	8.55
รวม	154	39.89
รวมทั้งหมด	386	100

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
2. รวบรวมแนวคิด เนื้อหา และข้อมูลต่างๆที่ได้มาดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้มีข้อความที่ครอบคลุม

แบบสอบถามมี 3 ชุด ประกอบด้วย

ชุดที่ 1 แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการพยาบาลจิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาลผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยการศึกษาค้นคว้าจากตำราเอกสารต่างๆ และอาศัยแนวคิดจากแบบวัดบทบาทการพยาบาลจิตวิญญาณของบุคลากรในวิชาชีพทางสุขภาพ(The Health Professional's Spiritual Role Scale) ของ Soeken and Carson(1986) และแนวคิดการพยาบาลจิตวิญญาณของBolander(1994)มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งมีรายด้านจำนวน 8 ด้าน ประกอบด้วยคำถามข้อความทางบวกจำนวน 40 ข้อ (ดูตัวอย่างแบบสอบถามในภาคผนวก) คือ

- ด้านที่ 1 การส่งเสริมการรับรู้ถึงคุณค่าของตนเองแก่ผู้ป่วยจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 - 5
- ด้านที่ 2 การส่งเสริมความรู้สึกมีอำนาจในตนเองแก่ผู้ป่วยจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6 - 10
- ด้านที่ 3 การพยาบาลแบบร่วมในความรู้สึกของผู้ป่วย จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 11 - 15
- ด้านที่ 4 การรับฟังและมีเทคนิคในการสื่อสารกับผู้ป่วย จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 16 - 20
- ด้านที่ 5 การสร้างความหวังและกำลังใจแก่ผู้ป่วย จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 21 - 25
- ด้านที่ 6 การจัดหาแหล่งสนับสนุนทางจิตวิญญาณแก่ผู้ป่วยจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 26 - 30
- ด้านที่ 7 การส่งเสริมความผาสุกทางจิตวิญญาณแก่ผู้ป่วยจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 31 - 35
- ด้านที่ 8 การเรียนรู้ศึกษาพร้อมกับผู้ป่วยจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 36 - 40

แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่าของ ลิกเออร์ท (Likert rating scale) 5 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนนและความหมาย ดังนี้

ปฏิบัติทุกครั้ง หมายถึง นักศึกษาพยาบาลได้ปฏิบัติกิจกรรมนั้นเป็นประจำทุกครั้ง ให้ 5 คะแนน
 ปฏิบัติบ่อยครั้ง หมายถึง นักศึกษาพยาบาลได้ปฏิบัติกิจกรรมนั้นบ่อยครั้ง ให้ 4 คะแนน
 ปฏิบัติปานกลาง หมายถึง นักศึกษาพยาบาลได้ปฏิบัติกิจกรรมนั้นเป็นบางครั้ง ให้ 3 คะแนน
 ปฏิบัติน้อยครั้ง หมายถึง นักศึกษาพยาบาลได้ปฏิบัติกิจกรรมนั้นน้อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
 ไม่เคยปฏิบัติเลย หมายถึง นักศึกษาพยาบาลไม่ได้ปฏิบัติกิจกรรมนั้นเลย ให้ 1 คะแนน

การแปลผล

คะแนนพฤติกรรมกรรมการพยาบาลจิตวิญญาณโดยรวมของนักศึกษาพยาบาล แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามค่าเฉลี่ยของคะแนน โดยผู้วิจัยได้พิจารณาให้คะแนนดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	ถือว่ามีพฤติกรรมกรรมการพยาบาลจิตวิญญาณอยู่ในระดับสูงสุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	ถือว่ามีพฤติกรรมกรรมการพยาบาลจิตวิญญาณอยู่ในระดับสูง
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49	ถือว่ามีพฤติกรรมกรรมการพยาบาลจิตวิญญาณอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49	ถือว่ามีพฤติกรรมกรรมการพยาบาลจิตวิญญาณอยู่ในระดับต่ำ
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	ถือว่ามีพฤติกรรมกรรมการพยาบาลจิตวิญญาณอยู่ในระดับต่ำที่สุด

ชุดที่ 2 แบบสอบถามบทบาทการสอนการพยาบาลจิตวิญญาณของอาจารย์ ตามการรายงานของนักศึกษา ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสารต่างๆที่เกี่ยวกับการพยาบาลจิตวิญญาณ และอาศัยแนวทางจากแนวคิดบทบาทของอาจารย์พยาบาลในการสอนภาคปฏิบัติ รองศาสตราจารย์ รักษาสัตย์ และ ประพนอม โสทนานนท์ (2525) มาเป็นโครงร่างในการสร้างแบบสอบถามบทบาทการสอนการพยาบาลจิตวิญญาณของอาจารย์ ตามการรายงานของนักศึกษา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งบทบาทการสอนการพยาบาลจิตวิญญาณของอาจารย์พยาบาล เป็น 3 บทบาท ได้แก่ บทบาทการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการพยาบาลจิตวิญญาณ

บทบาทการประสานงานในคลินิกให้เกิดกิจกรรมการพยาบาลจิตวิญญาณ และ บทบาทพยาบาล ในฐานะครูประจำตึก หลังจากนั้นจึงนำบทบาทการสอนการพยาบาลจิตวิญญาณของอาจารย์ ตามการรายงานของนักศึกษา ทั้ง 3 บทบาท มาแจกแจงรายละเอียดเป็นกิจกรรมในแต่ละบทบาท แล้วนำมาสร้างแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถามข้อความทางบวกจำนวน 24 ข้อ (ดูตัวอย่างแบบสอบถามในภาคผนวก ง) คือ

ด้านที่ 1 บทบาทการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านพยาบาลจิตวิญญาณ จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 - 8

ด้านที่ 2 บทบาทการประสานงานในคลินิกให้เกิดกิจกรรมการพยาบาลจิตวิญญาณ จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 9 - 16

ด้านที่ 3 บทบาทพยาบาลในฐานะครูประจำตึก จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 17- 24

ลักษณะคำถามเป็นแบบอัตราส่วนประมาณค่าของลิเคอร์ท(Likert rating scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนและความหมาย ดังนี้

- ปฏิบัติทุกครั้ง หมายความว่า เมื่อนักศึกษาเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับพฤติกรรมที่
อาจารย์พยาบาลปฏิบัติเป็นประจำทุกครั้ง ให้ 5 คะแนน
- ปฏิบัติบ่อยครั้ง หมายความว่า เมื่อนักศึกษาเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับพฤติกรรมที่
อาจารย์พยาบาลปฏิบัติบ่อยครั้ง ให้ 4 คะแนน
- ปฏิบัติปานกลาง หมายความว่า เมื่อนักศึกษาเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับพฤติกรรม
ที่อาจารย์พยาบาลปฏิบัติบางครั้ง ให้ 3 คะแนน
- ปฏิบัติน้อยครั้ง หมายความว่า เมื่อนักศึกษาเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับพฤติกรรมที่
อาจารย์พยาบาลปฏิบัติน้อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
- ไม่เคยปฏิบัติเลย หมายความว่า เมื่อนักศึกษาเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นอาจารย์พยาบาล
ไม่ได้ปฏิบัติเลย ให้ 1 คะแนน

การแปลผล

คะแนนบทบาทการสอนการพยาบาลจิตวิญญาณของอาจารย์ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามค่าเฉลี่ยของคะแนน โดยผู้วิจัยพิจารณาให้คะแนนดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 ถือว่านักศึกษาที่มีความคิดเห็นว่า อาจารย์พยาบาลปฏิบัติการสอน การพยาบาลจิตวิญญาณในบทบาทนั้นในระดับสูงที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 ถือว่านักศึกษาที่มีความคิดเห็นว่า อาจารย์พยาบาลปฏิบัติการสอน การพยาบาลจิตวิญญาณในบทบาทนั้นในระดับสูง

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 ถือว่านักศึกษาที่มีความคิดเห็นว่า อาจารย์พยาบาลปฏิบัติการสอน การพยาบาลจิตวิญญาณในบทบาทนั้นในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 ถือว่านักศึกษาที่มีความคิดเห็นว่า อาจารย์พยาบาลปฏิบัติการสอน การพยาบาลจิตวิญญาณในบทบาทนั้นในระดับต่ำ

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 ถือว่านักศึกษาที่มีความคิดเห็นว่า อาจารย์พยาบาลปฏิบัติการสอน การพยาบาลจิตวิญญาณในบทบาทนั้นในระดับต่ำที่สุด

ชุดที่ 3 แบบสอบถามความผาสุกทางจิตวิญญาณ(Spiritual Well-Being)ของนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดความผาสุกทางจิตวิญญาณ JAREL(Hungelmann, Kenkel-Rossi, Klassen, Stollenwerk, 1987) มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างในเรื่องความผาสุกทางจิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความผาสุกทางจิตวิญญาณของนักศึกษา โดยนำคำถามไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปสัมภาษณ์นักศึกษายพยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรีรัษฎา จำนวน 10 คน เพื่อตรวจสอบความคิดเห็นเกี่ยวกับความผาสุกทางจิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งคำถามเชิงโครงสร้างมี 4 ข้อ ดังนี้

1. ท่านคิดว่า ท่านมีจิตวิญญาณหรือไม่
2. ท่านคิดว่า จิตวิญญาณของท่านมีความผาสุกหรือไม่
3. ท่านคิดว่า มีอะไรที่จะทำให้จิตวิญญาณของท่านมีความผาสุกได้
4. ท่านคิดว่า หากท่านมีความผาสุกทางจิตวิญญาณจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับอย่างไร

กับการให้การพยาบาลเพื่อตอบสนองความต้องการทางจิตวิญญาณแก่ผู้ป่วย

2. นำข้อมูลที่ได้รับจากการตอบคำถามเชิงโครงสร้างมาพิจารณาแยกเป็นองค์ประกอบของความผาสุกทางจิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

- ความเชื่อ ความศรัทธา ในศาสนา การมีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ
- ความรับผิดชอบต่องานของตนเอง ความตั้งใจในการกระทำทุกอย่าง การคิดดี มีสติ ความตระหนักในชีวิตตนเอง
- ความพึงพอใจต่อสภาพความเป็นจริงของชีวิต ความสำเร็จในชีวิต ความเห็นอกเห็นใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความรัก

3. สร้างแบบวัดโดยประยุกต์ข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหาในข้อ 2 เข้ากับต้นฉบับแบบวัดความผาสุกทางจิตวิญญาณ JAREL (Hungelmann, Kenkel-Rossi, Klassen, Stollenwerk, 1987) เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับความเชื่อและวัฒนธรรมของวิถีชาวพุทธ และสร้างเป็นแบบสอบถามความผาสุกทางจิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งมี 3 องค์ประกอบ ข้อคำถามเป็นข้อความทางบวกจำนวน 25 ข้อ (ดูตัวอย่างแบบสอบถามในภาคผนวก ง) คือ

องค์ประกอบที่ 1 ความศรัทธา/ความเชื่อ จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1,2,14,16,20,21,23,24,25

องค์ประกอบที่ 2 ชีวิต/ความรับผิดชอบตนเอง จำนวน 8 ข้อ ได้แก่

ข้อ 7,9,10,11,12,13,15,22

องค์ประกอบที่ 3 ความพึงพอใจในชีวิต/สภาพความเป็นจริงของชีวิต จำนวน 8 ข้อ ได้แก่

ข้อ 3,4,5,6,8,17,18,19

แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ ลักษณะคำถามเป็นอัตราส่วนประมาณค่าของลิเคอร์ท (Likert rating scale) 5 ระดับ

การพิจารณาให้คะแนนมีเกณฑ์ และความหมายดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด หมายความว่า นักศึกษาพยาบาลมีความรู้สึกเช่นนั้นตลอดเวลา ให้ 5 คะแนน

เห็นด้วยมาก หมายความว่า นักศึกษาพยาบาลมีความรู้สึกเช่นนั้นบ่อยมาก ให้ 4 คะแนน

เห็นด้วยปานกลาง หมายความว่า นักศึกษาพยาบาลมีความรู้สึกเช่นนั้นบ่อย ให้ 3 คะแนน

เห็นด้วยน้อย หมายความว่า นักศึกษาพยาบาลมีความรู้สึกเช่นนั้นบางครั้ง ให้ 2 คะแนน

เห็นด้วยน้อยที่สุด หมายความว่า นักศึกษาพยาบาลเกือบไม่รู้สึกหรือไม่เคยรู้สึก

เช่นนั้นเลย ให้ 1 คะแนน

การแปลผล

คะแนนความผาสุกทางจิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาลแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามค่าเฉลี่ยของคะแนน โดยผู้วิจัยพิจารณาให้คะแนนดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 ถือว่ามีความผาสุกทางจิตวิญญาณอยู่ในระดับสูงที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 ถือว่ามีความผาสุกทางจิตวิญญาณอยู่ในระดับสูง

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 ถือว่ามีความผาสุกทางจิตวิญญาณอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 ถือว่ามีความผาสุกทางจิตวิญญาณอยู่ในระดับต่ำ

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 ถือว่ามีความผาสุกทางจิตวิญญาณอยู่ในระดับต่ำที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยหาคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาความเที่ยงและความตรง มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. การหาความตรงเชิงเนื้อหา(Content validity) แบบสอบถามชุดความผาสุกทางจิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างก่อนแล้วจึงสร้างเป็นแบบสอบถาม หลังจากผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามทั้ง 3 ชุดเสร็จแล้วได้นำแบบสอบถามทั้งหมดที่สร้างขึ้น ที่ผ่านคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว พร้อมทั้งกรอบแนวคิดและโครงร่างวิทยานิพนธ์ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ได้แก่ อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญทางการพยาบาลศึกษา 2 ท่าน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลจิตวิญญาณ 2 ท่าน และพระภิกษุนักการศึกษา 1 รูป (ดังรายนามในภาคผนวก ก) เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความครอบคลุมของเนื้อหา ความชัดเจนและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ โดยถือเกณฑ์ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิตรงกันอย่างน้อย 3 ใน 5 ของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การหาความเที่ยง (Reliability)

ผู้วิจัยทำการหาความเที่ยง โดยนำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราช จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือในแต่ละชุดด้วยสูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (ยวดี ภาษา และคณะ, 2537: 124) ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum Si^2}{St^2} \right]$$

โดยที่ α = ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n = จำนวนข้อของแบบสอบถาม

Si^2 = ผลรวมของความแปรปรวนของแบบสอบถาม

St^2 = ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังนี้

- แบบสอบถามพฤติกรรมการพยาบาลจิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาล มีค่าความเชื่อมั่น 0.94 และเมื่อแยกหาค่าความเชื่อมั่นเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

ด้านที่ 1 การส่งเสริมการรับรู้ถึงคุณค่าของตนเองแก่ผู้ป่วย มีค่าความเชื่อมั่น 0.72

ด้านที่ 2 การส่งเสริมความรู้สึกมีอำนาจในตนเองแก่ผู้ป่วย มีค่าความเชื่อมั่น 0.79

ด้านที่ 3 การพยาบาลแบบร่วมในความรู้สึกของผู้ป่วย มีค่าความเชื่อมั่น 0.74

ด้านที่ 4 การรับฟังและมีเทคนิคในการสื่อสารกับผู้ป่วย มีค่าความเชื่อมั่น 0.66

ด้านที่ 5 การสร้างความหวังและกำลังใจแก่ผู้ป่วย มีค่าความเชื่อมั่น 0.79

ด้านที่ 6 การจัดหาแหล่งสนับสนุนทางจิตวิญญาณแก่ผู้ป่วย มีค่าความเชื่อมั่น 0.79

ด้านที่ 7 การส่งเสริมความผาสุกทางจิตวิญญาณแก่ผู้ป่วย มีค่าความเชื่อมั่น 0.77

ด้านที่ 8 การเรียนรู้ศึกษาพร้อมกับผู้ป่วย มีค่าความเชื่อมั่น 0.89

- แบบสอบถามบทบาทการสอนการพยาบาลจิตวิญญาณของอาจารย์ ตามการรายงานของนักศึกษา มีค่าความเชื่อมั่น 0.96 และเมื่อแยกหาค่าความเชื่อมั่นเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

บทบาทการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการพยาบาลจิตวิญญาณ มีค่าความเชื่อมั่น 0.94

บทบาทในการประสานงานในคลินิก มีค่าความเชื่อมั่น 0.92

บทบาทพยาบาลในฐานะครูประจำตึกผู้ป่วย มีค่าความเชื่อมั่น 0.88

- แบบสอบถามความผาสุกทางจิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาล มีค่าความเชื่อมั่น 0.88

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการสถาบันพระบรมราชชนก เพื่อขออนุมัติเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 ของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

2. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่เป็นตัวอย่างประชากร จำนวน 14 แห่ง เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามกับนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 ในวิทยาลัยพยาบาลนั้นๆ

3. ผู้วิจัยส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในแต่ละแห่ง โดยบางส่วนผู้วิจัยนำส่งด้วยตนเองและบางส่วนนำส่งทางไปรษณีย์

4. ส่งแบบสอบถามและคำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย ขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่ต้องการ โดยลำดับการตอบแบบสอบถาม ให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามชุดพฤติกรรมกรรมการพยาบาล จิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาล ก่อนแบบสอบถามชุดบทบาทการสอนการพยาบาล จิตวิญญาณของอาจารย์ ตามการรายงานของนักศึกษา และแบบสอบถามชุดความผาสุกทางจิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาล ตามลำดับ เพื่อป้องกันอิทธิพลของข้อคำถามหลังจากนั้นจึงรวบรวมแบบสอบถามคืน ในส่วนที่ผู้วิจัยนำส่งด้วยตนเอง คือ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี ผู้วิจัยได้นัดหมายเวลาในการตอบแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นดำเนินการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามจนแล้วเสร็จ จึงรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง สำหรับส่วนที่นำส่งทางไปรษณีย์ ผู้วิจัยได้นัดเวลาในการรับแบบสอบถามคืนภายใน 4 สัปดาห์

5. ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1 เดือน คือ ตั้งแต่วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2541 ถึงวันที่ 10 มีนาคม 2541 แล้วทำการตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา 393 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.25 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 400 ฉบับ และได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถาม พบว่า เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 386 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.50 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด แล้วจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC. โดยใช้สถิติ ดังนี้ (สูตรสถิติดูในภาคผนวก ข)

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. คำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation)ของคะแนน บทบาทการสอนการพยาบาลจิตวิญญาณของอาจารย์ ความผาสุกทางจิตวิญญาณของนักศึกษา และพฤติกรรมกรรมการพยาบาลจิตวิญญาณตามการรายงานของนักศึกษา ทั้งรายด้าน
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทการสอนการพยาบาลจิตวิญญาณของอาจารย์ กับพฤติกรรมกรรมการพยาบาลจิตวิญญาณโดยรวม ตามการรายงานของนักศึกษา โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)
4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความผาสุกทางจิตวิญญาณของนักศึกษา กับพฤติกรรมกรรมการพยาบาลจิตวิญญาณโดยรวม ตามการรายงานของนักศึกษา โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)
5. ทดสอบพยากรณ์พฤติกรรมกรรมการพยาบาลจิตวิญญาณของนักศึกษาพยาบาลโดยมี บทบาทการสอนการพยาบาลจิตวิญญาณของอาจารย์ ความผาสุกทางจิตวิญญาณของนักศึกษา เป็นตัวร่วมพยากรณ์ตามการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์(Multiple Correlation and Prediction) ของ Gene and Julian (1970: 186-191) ดังนี้
 - 5.1 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r)ระหว่างบทบาทการสอนการพยาบาลจิตวิญญาณของอาจารย์ ความผาสุกทางจิตวิญญาณของนักศึกษา กับพฤติกรรมกรรมการพยาบาลจิตวิญญาณตามการรายงานของนักศึกษา
 - 5.2 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ (b) ในรูปคะแนนมาตรฐาน
 - 5.3 หาค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์เชิงทำนาย ($R_{y.12}$)
 - 5.4 สร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
 - 5.5 สร้างสมการพยากรณ์ในคะแนนมาตรฐานให้ 5 คะแนน
6. กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบทั้งหมดที่ระดับ .05